

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De persecutionibus ab aliis factis, & quomodo pater eius Constantius,
imposita sibi ei dololatrae personae, eos qui sacrificare animum
induxerant, reiecerit, qui vero confiteri statuerant, in ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

thesaurus ille, qui in præsentia in ipsius æraria collectus erat & conditus, iam pridem fuisset apud pecunię suę & diuitiarum dominos, tanquam custodes tutissimos conseruatus. Istos igitur rei gestę permagna cepit admiratio. Imperator autem benignissimus post eorum discessum pecunię illius dominos deuò accersit: illosq; cum obsequii ac singularis beneuolentię causa humanissimè tractauisset, suis receptis omnibus facultatibus, domum reuerti iubet. Atque ut ista vna res est à Constantio gesta, quę illustre sane humanitatis specimen dat, & clementiã: Sic altera insigne pietatis erga deum testimonium continet.

De persecutionibus ab aliis factis, & quomodo pater eius Constantius, imposita sibi ei idololatrę persona, eos qui sacrificare animum induxerant, reiecerit, qui vero confiteri statuerant, in palatio retinuerit, & de eius grato erga Christum animo ac beneuolentiã. CAP. XI.

Cum magistrat⁹ in singulis prouinciis ex imperatorũ mandato, pios homines passim inhumanè & grauiter persequerentur, & sancti martyres, qui in ipsis imperatorum palatiis versabantur, primi omnium certamina pro pietate obirent: signemq; ferrum, vastos maris gurgites, omnia denique mortis genera summa cum animi alacritate & tolerantia subirent, vsque eò ut breuĩ imperatorum regię sanctis viris essent omnino orbata (quę res authores maleficii clementi Dei obtutu curationeq; prorsus priuauit: quippe qui dum homines pios insectarētur, etiam eorum preces insectati sunt, & abs se penitus auerterunt) soli Constantio sapiens quędam & solers animi occurrit cogitatio: & facinus facit, ut incredibile auditu, ita factu imprimis admirabile. Nam illis, qui in regia ipsi inseruiebant, libera data optione (quę etiam illis, qui aliquem dignitatis gradum in familia eius obtinebant, delata fuit) hanc tulit conditionem, ut vel dęmonibus immolando integram haberent potestatem, tum apud ipsum commorandi, tum consuetis honoribus perfruendi: vel si minus hoc exequerentur, aditu ad ipsum prohiberentur & à consue-
tudine

EVSEBII DE VITA

tudine ipsius ac familiaritate penitus repellerentur reij-
 cerenturque. Postquam igitur in duas partes dirempti
 fuerunt, alique in hanc, alii in illam segregati, ilico singu-
 li, quo animo essent & instituto perspicue ostenderunt.
 Ibi tum admirabilis ille Constantius, commento, quod
 celatum erat, statim post patefacto, quorundam timidi-
 tatem & nimium amorem, quo ipsi se suamque vitam co-
 plectebantur, vehementer coarguit: alios ob synceram
 & integram erga deum mentem, approbavit plurimum:
 illos deinde tanquam dei proditores, imperatoris ser-
 uitio indignos censuit. Quomodo enim inquit, fidem er-
 ga imperatorem servare poterunt inuiolatam, qui aduer-
 sus deum Opt. Max. perfidi esse manifestò conuincuntur?
 Quapropter hos procul à regali suo domicilio statuit a-
 mandandos. Illos vero qui veritatis testimonio digni
 deo fuere comprobati, similes erga imperatorem fore af-
 firmans, stipatores suos, & ipsius regni custodes consti-
 tuit: inquit, id genus homines in præcipuis maximeq;
 necessariis amicis & familiaribus numerandos esse, mul-
 toque pluris, quàm æraria ingenti thesauro referta, meri-
 tò æstimandos. Sed qualis Constantini pater fuisse tradi-
 tus sit, ita est à nobis breuiter explicatum. Qualis autem
 exitus eum, qui talem se erga deum ostenderit, sit conse-
 cutus, quamq; moribus & vita dissimilis eorum, qui eius-
 dem imperii cum eo participes fuerunt, à deo quem sedu-
 lò coluit, factus, cuiquam in naturam & conditionem re-
 rum ab illis gestarum aciem animi intendenti, est ad in-
 telligendum perfacile. Nam cum iam longo temporis
 spatio eximia & spectata satis regis virtutis inditia de-
 disset, tandem repudiata penitus impiorum in variis diis
 colendis superstitione, deum omnium moderatorem vl-
 trò agnouit, & sanctorum virorum præcibus suam firmè
 munivit familiam, & reliquum vite cursum expeditum, per
 turbatione vacuum, magna cum laude transegit: & quod
 vulgò beatum prædicant, neq; quicquã ipse habuit mo-
 lestiæ, neq; alteri aliquando exhibuit. Sic igitur omne té-
 pus regni constans & tranquillum liberis & cõiugi cum
 tota famulorum turba præstitit, omnemq; suam familiam
 vni regi deo consecrauit: adeo vt multitudo, quæ intra
 regiam

regiam ipsam coiuerit, nihil ab ecclesiæ forma distare uideretur. In qua inerant dei ministri, qui continuos cultus pro imperatore etiam tum obierunt, cum piorum hominum genus & uerè deo inseruientium alibi apud gentilium multitudinem ne nominari quidem absque periculo poterat.

Quòd Diocletiano & Maximiano, imperio exutis, postea Constantius primus Augustus fuerit, numerosa natorum sobole insignis. CAP. XII.

OB quas quidè res, neq; id adeò diu pòst, deus illum egregiè remuneratus est, Sic ut iam in imperii gubernatione primas facile obtineret. Illi enim, qui clauum imperii ante eum tenuissent, nescio quo modo, repentina animorum facta mutatione, post primum annum, quo Ecclesiæ dei graui fuissent obsidione oppugnata, imperio se sponte abdicarunt. Constantius de reliquo solus, & summus imperator, & Augustus appellatus est, qui tum initio, Cæsarum ac imperatorum diademate illustratus, & inter hos primas adeptus, tum postea in hoc honoris gradu exploratè, qualis esset perspectus & cognitus, à Romanis ad summam dignitatem elatus fuit, & quatuor imperatorum, qui pòst cum eo regnabant summus, & Augustus nuncupatus. Quin etiam solus præter cæteros imperatores, propter liberorum probitatem excelluit, permagna utriusq; sexus caterua in lucè edita susceptaq; Cum autem ad summam prope senectutem prouectus, communi naturæ, quod debebat, esset persecuturus, & iam migraturus è uita, deus tum rursus facinus quoddam planè admirabile, eius causa edidit: qui ei mortem oppetituro sua prouidentia curauit, ut filius eius natu maximus Constantinus ad capescendum imperium præsto esset.

De filio eius Constantino, qui adolescens quum esset, una cum Diocletiano, quando Palestinam peragraret, uersatus erat. CAP. XIII.

ISte, ut supra diximus, in medio illorum, qui erant cum patre consortes imperii, more illius ueteris dei prophetæ Moysis, quotidie uersabatur, & ubi excelsit